

Başlangıçtan Bugüne NosoLINE Projesi

Dr. Murat HAYRAN*

* Omega Araştırma, Organizasyon, Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti., Ankara.

NosoLINE - Türkiye'de Çok Merkezli Hastane İnfeksiyonları İzlem Sistemi, TÜBİTAK tarafından desteklenen, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden 56 hastanenin katıldığı, merkezi olarak hastane infeksiyonları izlemini bilgisayar yazılımı aracılığı ile sağlamayı amaçlayan bir projedir. Eylül 1996'da başlamış, Eylül 2000'de sonlanmıştır. Çalışma boyunca geliştirilerek son haline getirilen bilgisayar yazılımı, 2001 yılından itibaren katılan tüm merkezlerde veri toplama ve değerlendirme amacıyla kullanılabilir hale gelmiştir. Ülkemizin çeşitli hastanelerinden toplanan veriler elektronik ortamda merkezi olarak toplanarak NosoLINE yazılımı aracılığı ile birleştirilerek analiz edilebilecektir.

Ülkemizde hastane infeksiyonları 1980'li yıllara kadar nadiren konu edilen bir kavram iken günümüzde çok önemli bir konu haline gelmiştir. Hastane infeksiyonları izleminin başlaması yönünden 1983 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde Dr. Erdal Akalın tarafından oluşturulan sörveyans sisteminin özel bir önemi vardır. 1990'lı yıllara kadar bu ve bunu izleyen, birkaç merkezde yürütülen çalışmalar başlangıçta gün-

lük birer uygulama olmaktan çok, ileri düzey araştırmalar olarak kabul edilmekteydi. Üniversite hastaneleri, devlet hastaneleri, SSK hastaneleri ve özel hastanelerde bu konuda hemen hemen hiç bir uygulama yapılmamaktaydı.

Günümüzde ise hastane infeksiyonlarının neden olduğu mortalite ve morbiditenin yanısıra bunun getirdiği ek maliyetler sadece infeksiyon hastalıkları ile ilgilenen kişilerin değil, hastaya verilen hizmetin kalitesini yükseltme amacını taşıyan bir çok disiplinden kişinin ilgisini çekmeye başlamıştır. Hastane infeksiyonları izleminin önemi konusunda NosoLINE projesi bir dönüm noktası olmuştur. Bunun nedeni projenin çok üstün bir bilgisayar programı aracılığı ile hastane infeksiyonları izlemini sağlıyor olması değildir. Asıl neden; ülkemizde projenin geniş bir kabul görebilerek, bir çok eğitim programı ile desteklenerek, hastane infeksiyonları ile ilgili kavramları yaygınlaştırma konusunda beklenenin üzerinde bir başarı göstermesidir.

Projenin başladığı 1996 Eylül ayında çok az sayıda merkezde denenecek ve hastane infeksiyonlarının izleminde kullanılabilecek bir bilgisayar yazılımı gerçekleştirme amacı ile yola çıkılmıştı. Bir yazılım hazırlanacak, bu denenerek 4 yıl içinde standart bir biçimde hastane infeksiyon sörveyansı yapılabilmesine olanak verecek biçimde geliştirilecekti. Amaç tek başına bir bilgisayar programı geliştirmek değil, bir yazılımdan yararlanarak standart bir izlemin yaygınlaştırılmasını sağlamaktı. Programın birinci sürümü

hazırlandığında denemeye başlayan 7 merkez varken, 4 yılın sonunda 56 merkez projeye katılmıştır. Hastane infeksiyon kontrol hemşirelerine ve doktorlara yönelik çeşitli eğitim programları ve bilgisayar programının topladığı ilgi ile konu ile ilgilenen kişilerin sayısı yüzlerle ifade edilebilir düzeye gelmiştir.

NosoLINE projesi bir çok "İLK"i gerçekleştirmiş olmasına rağmen, tamamlanmış olduğu şu anda bile amacına tam olarak ulaşmış değildir. Projenin yürütülmesi sırasında önemli adımlar atıldığı gibi çeşitli zorluklar da yaşanmıştır. Merkezlerde verilerin girilmesi ve sonuç tablolarının alınması belli bir düzeyde bilgisayar kullanma alışkanlığı gerektirdiği için yaşanan zorlukların yanısıra hastanelerde infeksiyon kontrolü konusunda bilgi birikiminin olmaması nedeniyle ortaya çıkan yanlış ve eksik veriler elde edilmesi yaşanan başlıca sorunlardır. Bunun yanısıra zaman içinde gereksinimlere göre programda yapılan değişikliklerin merkezlerde güncellenmesinin merkezlerde yarattığı zorluklar da tüm katılanların çabaları ile aşılabilmektedir.

NosoLINE projesi, hastane infeksiyonları ile ilgili veri toplamaya yönelik bir sistem oluşturma amacıyla başlatılmış olmakla birlikte projenin yürütüldüğü 4-5 yıllık zaman boyunca elde edilen veriler sınırlı bir anlamda işe yaramıştır. Elde edilen verilerin en yararlı olduğu nokta, merkez-

ler arasındaki farkların belirgin olarak görülmesi olmuştur. Bunun nedeni bilgisayara veri girişinde veya bu sonuçların tabule edilmesinde aksaklıkları olmasından çok merkezlerdeki uygulamadaki farklılıklardır.

NosoLINE projesi, geliştirilmiş olan bilgisayar yazılımının çalışmaya katılan hastanelerde oluşturulmuş hastane infeksiyonları izlem sistemleri aracılığı ile kullanılmaya devam edilmesi durumunda başarıyla tamamlanmış olacaktır. Bununla birlikte izlem sürekliliği olması gereken bir iş olduğu için, bu konudaki bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak sürekli geliştirilmesi de gereklidir. Yazılımın yapısı değişikliklere olanak vermekte ve bunun merkezi olarak yönlendirilmesini sağlayabilmekle birlikte ülke boyutunda bir sistemin işlevini sürdürebilmesi bu konudaki çabaların ve çok merkezli katılımın devam etmesi ile mümkün olabilecektir.

YAZIŞMA ADRESİ:

Doç. Dr. Murat HAYRAN
Omega Araştırma, Organizasyon,
Eğitim ve Danışmanlık Ltd. Şti.
Güniz Sokak No: 32/12
Kavaklıdere-ANKARA